

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIV, broj 30

31. srpnja 2014.

cijena 200 Ft

**Koncert Zvonka Bogdana
bio je poziv hrvatskim
biračima na registraciju
za jesenske izbore,
12. listopada**

Foto: Kristina Goher

6. stranica

Pranje na Dunavu

7. stranica

Kapovičev križ

11. stranica

U Komaru

14. stranica

Komentar

Slava i dika hrvatskomu junačtvu

Od početka turske serije Sulejmana Veličanstvenoga čekam važni trenutak. Kad će epizode iz burne ljubavne haremske hacijende, iz Topkapija, konačno iseliti u naše kraje. Do toga slavnoga trenutka smo zašli preprošli tajedan u 89. dilu ove sapunice, a u jednoj manjoj ulogi vidili smo i hrabrenoga kiseškoga kapetana Nikolu Jurišića i jadovnoga Ibrahim pašu ki bjesni da su zavolj šake branitelj u toj kiseškoj tvrdjavi izgubili dva-tri tajedne na putu prema Beču. Barun Jurišić sa sedamsto hrabrih junakova (270 put je bila slabija vojska od turske) uspije se suprotstaviti ogromnomu turskomu šeregu, a ovo junačstvo mu priznaje i Sulejman, ki mu i nadalje ostavlja kisešku tvrdjavu i grad u ruki. Još pred opsadom Jurišić je ovako pisao Ferdinandu I.: «Ja sam se usudio braniti ov maleni i slabi grad protiv turske sile, ne zato što se nadam da ću ga spasiti, nego samo da ki časak neprijatelja zabavim i tako kršćanskim vladarom pribavim vrimena da se priprave za otpor. Samo zato izložio sam se najvećoj smrtnoj pogibelji.» Turki su sve skupa imali trinaest napadova na kisešku tvrdjavu, ali branitelji su se izdržali uz molitvu Sv. Martinu. Iako je mnogo bilo ranjenih i mrtvih (od 700 je ostalo samo 150 braniteljev), i sam Jurišić je dvakrat ranjen, 30. augustuša 1532. ljeta razočarani Sulejman velikodušno je darovao Jurišiću grad Kiseg, a on se je sa svojim šeregom uputio prema Gracu. Ovdajnji Hrvati, a s njimi skupa i svi Kisežani, Nikolu Jurišića smatraju najvećim herojem u gradskoj povijesti. Prilikom programske serije «Polumisec i puni misec» sad jur osmi put će se odvijati ovoga vikenda hrvatsko-ugarsko-turski bojni teatar na stijena kiseške tvrdjave, baziran na dično branjenje toga davnoga, ali nepozabljenoga ljeta 1532. Zvana toga sve do kraja augustuša sa sadržajnim programi čeka ov mali povijesni gradić posjetitelje sve starosti. A ono što morebit niste znali, piše link Bašta Balkana: «Hrvati danas Nikolu Jurišića smatraju za jednoga od svojih najvećih herojev u povijesti. Medjutim u hrvatskoj povijesti se stalno izbjegava činjenica da je barun Nikola Jurišić bio srpskoga podrijetla. U Bečkom državnom arhivu čuva se pismo (autograf) Nikole Jurišića od 21. marcijuša 1528. ljeta, pečatom s njegovim grbom i potpisano ćirilicom: „Mikula Jurišić, moje ruke pismo“. Hrvatski povjesničari i danas su skloni da ov autograf tumače kot „Jurišićevu dosljednost hrvatskoj glagoljici“, kao što njegovo pravoslavno porijeklo predstavljaju kot „uključenost u protestantska gibanja na tlu Hrvatske u 16. stoljeću“. Poznajući srpsko svojatanje hrvatskih literarnih, znanstvenih i nadalje povijesnih velikanova ter i folišno znanstveno izlaganje Slobodana Jarčevića naslova „Gradišćanski Hrvati su Srbi“, apsolutno se ne bi mogli čuditi. Ono što je sigurno za nas, da je Nikola Jurišić i dosad bio, a i ostat će Hrvat. U ovom augustuškom spomen-misecu glumi ga takaj Hrvat, Šandor Petković, ki je uz ostalo i predsjednik Hrvatske samouprave u Kisegu, tako neprekidno šireći slavu i diku hrvatskoga junačtva.

Tiho

Glasnikov tjedan

Ljudi koji žive uz vode imaju širinu te vide cilj i ušće velike rijeke, zamišljaju mora u koje ona plovi i s kojima se stapa. Brodovi i danas danima putuju oceanima kako bi stigli do sigurne luke. Rijeke izviru kao slični potoci u planinskim i brdskim izvorima te teku, šire se, neke postaju toliko moćne da gutaju sve okolne riječne pritoke šireći svoje korito i polako vijugaju prema svome moru u koje se ulijevaju u širokim i rascvjetalim deltamama. I Europa ima svoje rijeke, svoje Amazone, žile kucavice koje hrane i skupljaju ljude, i prave gradove na svojim obalama. Ima prekrasnih kanjona. Meni je stalno pred očima ze-

ska) i Poseban prirodni rezervat Gornje Podunavlje (Srbija) dom su više od 200 zimujućih jedina. Orao štekavac voli velika i povezana poplavna područja sa starim stablima na kojima se može gnijezditi i gdje nalazi dovoljno plijena – uglavnom riba, ptica močvarica i sisavaca – za prehranu. Velika zaštićena područja

imaju ključnu ulogu u očuvanju i blagostanju štekavaca jer su tamo najmanje ometani ljudskim djelatnostima. Stoga su prekogranični konzervatorski naponi od životnog značenja za njihovo očuvanje, kao i za očuvanje brojnih ugroženih ptica koje se koriste rijekama i njihovim netaknutim

poplavnim područjima za razmnožavanje, odmor i prehranu. Bolje znanje o najboljim područjima za zimovanje pomaže osnažiti napore za očuvanje tih područja. 600 000 ha područja rezervata biosfere nominirala je

Hrvati u Mađarskoj žive uz rijeke i potoke, jezera, vole vodu. Kao da su dolazeći prije više stotina godina u ove predjele tražili vodu koja ih hrani, koja im i prijete, koja je izazov. Romantične obale, na kojima su nastajale i nastaju, nestaju civilizacije. Teku kroz krajolike, mijenjaju boju i same se mijenjaju. U stalnom su pokretu. Njihova su staništa danas zaštićena područja. Rezervati biosfere s pticama močvaricama rijetkim, sve rjeđim, biljnim i životinjskim vrstama.

leni, toliko zeleni kanjon Zrmanje u svojoj ljepoti, a ljudima uz Dunav i Dravu, Muru rukavci i obale, kanjoni i vijuganja ovih rijeka. Hrvati u Mađarskoj žive uz rijeke i potoke, jezera, vole vodu. Kao da su dolazeći prije više stotina godina u ove predjele tražili vodu koja ih hrani, koja im i prijete, koja je izazov. Romantične obale, na kojima su nastajale i nastaju, nestaju civilizacije. Teku kroz krajolike, mijenjaju boju i same se mijenjaju. U stalnom su pokretu. Njihova su staništa danas zaštićena područja. Rezervati biosfere s pticama močvaricama rijetkim, sve rjeđim, biljnim i životinjskim vrstama. Orao štekavac, njih 230-ak, veličanstvena je ptica, simbol prirodnih vrijednosti rijeka Mure, Drave i Dunava, Europske Amazone. Najveća gustoća orla štekavca nalazi se u pograničnom području Mađarske, Hrvatske i Srbije. Park prirode Kopački rit (Hrvatska), Nacionalni park Duna-Drava (Mađar-

Hrvatska i Mađarska za UNESCO-ovu zaštitu 2012. godine. Srbija je 2013. nominirala svojih 177 000 hektara Podunavlja za UNESCO-ov program zaštite „Čovjek i biosfera“, Austrija i Slovenija trebale bi dodati i svoje dijelove „Europske Amazone“ te upotpuniti ovu petodijelnu slagalicu međunarodnog Rezervata biosfere „Mura-Drava-Dunav“. Dan Dunava sastavni je dio suradnje podunavskih zemalja i proslavlja se u svih 14 zemalja potpisnica Međunarodne konvencije o zaštiti Dunava, kako bi se podigla svijest za očuvanje rijeke kod što većeg broja pojedinaca i kako bi se djelovalo na razumnu uporabu vodenih zaliha. Voda je život. U njoj se rađa život i bez nje nema života. Ona je luka u kojoj tražimo i nalazimo mir. Neki na svojim rijekama, neki na svojim morima, hraneći se šumovima i zvucima njezina udaranja na obale života.

Branka Pavić Blažetin

Croatia Forum 2014

Hrvatskoj je važna europska integracija susjeda

(HINA) Europska integracija zapadnog Balkana za Hrvatsku strateški je važna jer želi sigurno i stabilno susjedstvo i stoga nam je važno da zemlje koje nas okružuju, jednog dana s nama budu za istim stolom u Bruxellesu – izjavili su u Dubrovniku na otvaranju 9. Croatia Forumu čelnici hrvatske države i vlade.

Croatia Forum, tradicionalno posvećen temama vezanim za jugoistok Europe i Europsku Uniju, otvoren je 9. srpnja u Dubrovniku u nazočnosti 18 ministara vanjskih poslova iz EU-a i zemalja regije, drugih visokih europskih dužnosnika, ali i predstavnika SAD-a, Kine, Japana, Rusije i Novog Zelanda. Domaćin je Forumu ministarstvo vanjskih i europskih poslova (MVEP), čija je ministrica Vesna Pusić na samom početku jasno dala do znanja koliko integraciju "našega dijela Europe" smatra važnim za stabiliziranje ne samo regije nego i Europe u cijelosti. Forum su pozdravili predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović i premijer Republike Hrvatske Zoran Milanović.

Josipović je kazao kako viziju ujedinjene i konsolidirane Europe treba održavati vitalnom jer je proširenje mnogo više od geografskog pojma, te podsjetio kako Hrvatska radi na osnaživanju veza i s ne-europskim partnerima. Milanović je istaknuo kako je u interesu Hrvatske da njeni susjedi budu članice EU-a, a posebice BiH, s kojom Hrvatska dijeli najdulju granicu, ali i povijest.

Na Forumu uza šefove diplomacija susjednih zemalja – Igora Lukšića (Crna Gora), Ivica Dačića (Srbija), Zlatka Lagumdžije (BiH), Nikole Poposkog (Makedonija), Envera Hoxhaja (Kosovo), Miroslava Lajčaka (Slovačka), Tibora Navracicsa (Mađarska) – sudjelovali su i europski diplomati, tako europski povjerenik za prošire-

nje Štefan Fuelea, i specijalni predstavnik EU-a u BiH Petera Sorensena, te visoki međunarodni predstavnik za BiH Valentina Inzkoa.

Dana 11. srpnja na Forumu su održana tri panela: «EU integracija zapadnog Balkana: sličnosti i razlike», «Budućnost proširenja EU» i «Europske vrijednosti pred izazovima». Sutradan je upriličen okrugli stol na temu trenutnoga stanja u tijeku europske integracije zapadnog Balkana. Štefan Fuele podupro je daljnje proširenje Europske Unije i poručio kako je vrijeme da Unija čvršće prigrli zapadni Balkan. Kazao je da tijekom proširenja nije autopilot, nego se s njim mora upravljati, a istaknuo je i važnost jačanja vjerodostojnosti zemalja kandidata. Priznao je da se u Uniji glasno govori o zamoru glede tijeka proširenja, a jedan je od razloga i taj što se Unija dugo suočava s financijskom i gospodarskom krizom, pa je tijekom proširenja politički pao u drugi plan.

Potpredsjednik srbijanske vlade i ministar vanjskih poslova Ivica Dačić ocijenio je da se tijekom integracije «ta-kozvanog zapadnog Balkana, kako to sad zovemo», odvija u pozitivnom smjeru, te podsjetio na učinak koji je europska perspektiva imala na pokretanje dijaloga između Srbije i Kosova. Dačić

smatra kako bi bilo korisno i to da se za zemlje članice EU-a uvedu «redoviti sistematski pregledi» i izrazio uvjerenje kako mnoge «ne bi prošle» na mnogim područjima, ali im je lakše jer su zemlje osnivači.

Na završnom okruglom stolu Ivica Dačić reče kako Srbija osuđuje bombardiranje i uništavanje Dubrovnika. Osim što je kazao kako «Srbija osuđuje» bombardiranje Dubrovnika, Dačić se nikako nije mogao sjetiti, barem to nije javno kazao, tko je to bombardirao Dubrovnik. Njegovu je izjavu komentirala i ministrica Pusić: «Lijepo je i u redu od njega što je to rekao, ali nije *crown achievement*, vrijeme ispričavanja je bilo i, nasreću, iza je nas». Međunarodna konferencija Croatia Summit prvi put je održana 2006. kao sastanak na vrhu šefova država i vlada na temu *Zaokruživanje europske južne dimenzije: vrijednosti koje nas povezuju*, a ključni su naglasci bili vezani uz tijek integracije u EU i NATO te sigurnosna pitanja. Iduće godine tema je bila *Novi jug Europe*. Tema trećeg sastanka na vrhu 2008. bila je *Sigurnost, razvoj i prosperitet*. Godine 2009. tema je bila *Europski strateški imperativi – energija, investicije i razvoj*. Godinu poslije skup je bio posvećen globalnim izazovima jugoistočne Europe. U godini u kojoj je Hrvatska završila pregovore (2011) tema sastanka na vrhu bila je okrenuta budućnosti: *Novo desetljeće za jugoistok Europe završetak tranzicije*, a 2012., *Europska energetska sigurnost*.

Pripremila: bb

Šetnja Panonijom uz pismu, pesmu i pjesmu

Državni hrvatski dan u Baji – koncert Zvonka Bogdana

Poziv na registraciju za jesenske izbore

Nitko u Bačkoj ne može okupiti toliko ljubitelja dobre tamburaške glazbe i pjesme kao što to može Zvonko Bogdan, kralj starogradske pjesme, zaljubljenik u salaše, tamburicu, konje i ikavicu. Pokazalo se to i nedavno na velikoj priredbi bačkih Hrvata održanoj u Baji. U suorganizaciji Saveza Hrvata u Mađarskoj, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i bajske Hrvatske samouprave, a potporom Hrvatske državne samouprave, Grada Baje i Baja Marketing Kft-a, 18. srpnja u okviru Državnoga hrvatskog dana priređen je koncert pjevača Zvonka Bogdana i njegovih tamburaša. Koncert je priređen na otvorenom ispred Hotela «Dunav» na Trgu Svetoga Trojstva. Neviđeno puno svita, preko tisuću Hrvata iz Baje, okolnih naselja i drugih hrvatskih regija u Mađarskoj okupilo se na središnjemu gradskom trgu, a goste su na terasi Hotela «Dunav» dočekali «Bajski tamburaši». Projekt je nastavak prošlogodišnje hrvatske državne gastronomske i kulturne priredbe i koncerta Miroslava Škore.

Neskriveni cilj događanja, od nekoliko državnih priredaba koje će se, nakon bajske, idućih tjedana održati i u drugim regijama, bio je poziv hrvatskih birača na registraciju za jesenske izbore za mjesne, županijsku i državnu hrvatsku samoupravu.

Na pozornici je zasviralo trinaest tamburaša, sedam tamburaša orkestra Radio-televizije Vojvodine iz Novog Sada i šest najboljih tamburaša sa sjevera Bačke iz Subotice.

Uime organizatora i domaćina okupljene posjetitelje i uzvanike, među njima posebno veleposlanika Republike Hrvat-

ske u Budimpešti Gordana Grlića Radmana, konzulicu geranticu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ružicu Ivanković, voditelja Turističke zajednice Republike Hrvatske u Budimpešti Marina Skenderovića, te bajskog dogradonačelnika Róberta Fericsáka i ravnatelja Baja Marketing Kft-a Barnabása Bócsu, koji su umnogome pridonijeli ostvarenju priredbe, srdačno je pozdravila Angela Šokac Marković, predsjednica Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj. obračujući se domaćinima i organizatorima, predsjedniku Saveza Hrvata u Mađarskoj, predsjednici Bačkog ogranka Saveza Hrvata, te bajskom dogradonačelniku, Hrvatima i Hrvatima, ali i mađarskim prijateljima, na hrvatskom i mađarskom jeziku, veleposlanik Grlić uz ostalo je naglasio: Vaša grana „mala, al je fina“, ali grana od stabla. Sjetite se stihova Silvija Strahimira Kranjčevića, našeg slavnog hrvatskog pjesnika „A ja vatrom žarke snage/ Do zadnjega bit ću dana: /List hrvatske lipe drage/ I slavenskog debla grana!“, zato uvijek negujte hrvatsku tradiciju, svoj jezični i kulturni identitet“.

Srdačnim riječima dobrodošlice uzvratilo je dogradonačelnik Róbert Fericsák izražavajući zadovoljstvo što zajedno slavimo dan koji je ujedno i gradsko slavlje. Naglasio je uz ostalo kako je Baja višenacionalni grad, a od svih možda najaktivnija upravo hrvatska zajednica. Budući da je godina mjesnih i narodnosnih izbora, i vrijeme registracije na birački popis, pozvao je sve nazočne da se registriraju i time podupru svoju zajednicu.

Zvuci tambure dokazali su da nas ona

okuplja, kao što nas okuplja naša pjesma i jezik – reče Angela Šokac Marković, koja je posebno pozdravila gosta, omiljenog pjevača Zvonka Bogdana. On je između ostalog zahvalio organizatorima i svojim tamburašima, a posebno prijateljima Mati Miljačkom i Stipanu Šokcu s kojima su odavno priželjkivali ovakav koncert u središtu bačkih Hrvata te ostalih narodnosti. Ujedno je najavio veliku šetnju prostorom koji se, kako reče, «zove Panonija, od Zagorja do Karpata, od visokih Tatra do našeg uzburkanog Balkana. Zato će na programu biti pisama, pesama i pjesama.» Svojom pismom, pesmom i pjesmom vratio nas je nekoliko stotina godina u prošlost, kroza starogradsku, tradicijsku i novokomponiranu pjesmu. Koncert je otvorio uglazbljenim stihovima Sándora Petőfia *Ako si ti pupoljak od ruže*, zatim Nikole Vladimira Nikolića *Na te mislim*, a pjesmu *Kad sam bio mlađan lovac ja posvetio već spomenutim bajskim prijateljima*. Usljediše su brojne uspješnice kao što su *Evo banke, Cigane moj, Ej, salaši na sjeveru Bačke, Već odavno spremam svog mrkova, U tom Somboru, Bunjevačko prelo, Ko te ima taj te nema*, i naslovna pjesma *Ova pisma refren nema...*

Zvonko Bogdan, pjevač tradicijske pjesme, pjevač i skladatelj, pisac tekstova, ali i sakupljač narodnih pjesama i melodija, strastveni promicatelj ikavice, kralj starogradske pjesme, zaljubljenik u salaše, tamburicu, konje i zavičajni govor, ponovno je oduševio okupljeno mnoštvo, i mlade i stare koji su se te večeri u Baji okupili u neviđenom broju.

Stipan Balatinac

Mohač

Tradicijsko Pranje rublja na Dunavu

U organizaciji Šokačke čitaonice, u subotu, 5. srpnja, u Mohaču je priređeno 6. Pranje na Dunavu. Posrijedi je obnavljanje višestoljetnog običaja sa željom da se prikaže dio nekadašnjeg života šokačkih Hrvata kada su žene nakon namakanja pomoću luga, a s pomoću muškaraca, u ljetnim mjesecima nosile rublje na Dunav te ga tamo prale i sušile. Da nije bilo Janje Timotić, koja je prije nekoliko godina dala zamisao, i Šokačke čitaonice koja se primila organizacije, ova tradicija šokačkih Hrvata zasigurno bi pala u zaborav. Međutim ona je postala važnom gradskom kulturnom i gastronomskom manifestacijom koja svake godine pobuđuje sve veće zanimanje Mohačana i njihovih gostiju.

Tako je bilo i ove godine kada je, već po običaju, program počeo svečanom povorkom sudionika u izvornoj narodnoj nošnji i pratnji tamburaša od Šokačke čitaonice do Šokačke skele. Povorku su predvodili članovi izvorne skupine Mohačke šokačke čitaonice, na čelu s predsjednikom Đurom Jakšićem i drugim članovima vodstva te hrvatske udruge – s lužnicama, praćcima, klupčicama i, naravno, rubljem za pranje – koji su na Šokačkoj skeli prikazali tradicijsko pranje na Dunavu. Usprkos velikoj vrućini, u najvećoj povorci do sada, svi sudionici, od najmlađih do najstarijih, od vrtićaša i učenika do mladih, odraslih i onih treće dobi, svi su odjeveni u izvornu narodnu nošnju, jedni u poslendansku za pranje, a drugi u svečanu za posebne prigode. Povorku je pratilo mnoštvo roditelja, baka i djedova, te drugih posjetitelja. Na trgu ispred Šokačke skele zaigralo se i veliko šokačko kolo, a velik broj okupljenih plesao je u čak četiri velika kola, i to u pratnji TS «Šokadija».

Na Šokačkoj skeli okupilo se više stotina Mohačana i njihovih gostiju, i znatiželjnika i ljubitelja baštine, koji su pratili Pranje rublja na Dunavu, na kojem je sudjelovalo više onih koji od samih početaka sudjeluju, a bilo je i novih.

Nakon pranja priređen je i prigodni kulturni program u kojem su sudjelovale dječje, omladinske i izvorne folklorne skupine, polaznici Eötvöseva vrtića, članovi Mohačke šokačke čitaonice, KUD-a Zora i KUD-a Baranja u pratnji svojih tamburaša, te mohački Orkestar «Mladi tamburaši».

Okupljenima su se pod velikim šatorom obratili mohačka dogradonačelnica Erika Bodor Kovács i konzul-gerantica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ružica Ivanković.

Nakon pozdravnih riječi generalne konzulice Đuro Jakšić predao im je obramenicu koju je sam izradio, kao i mladoj članici Šokačke čitaonice koja je prvi put sudjelovala u tom pranju, sa željom da i to postane tradicijom.

Pranje na Dunavu završilo je druženjem, a ove godine i uz kuhanje sarme i filovane paprike na domaći način u zemljanim lon-

cima. Premda ih je bilo tek desetak, kuhalo se pet-šest vrsta sarma i filovanih paprika. Kuhalo se na dva načina, i to na platni i oko slobodne vatre kao što se kuha i domaći grah. Druženje je nastavljeno zajedničkom večerom, uz dobru kapljicu vina, a uljepšano zvucima tambure, pa je veselica potrajala dugo u noć.

Kako nam uz ostalo reče predsjednik Šokačke čitaonice Đuro Jakšić, ove je godine bilo deset klupčica, dakle svake godine sve ih je više. Zbog toga je pozvao sve nazočne na sakupljanje starih tradicijskih predmeta za pranje. Kako dodaje, nekada su mohački Šokci prali ne samo ljeti nego i u zimsko vrijeme, stoga imaju u planu obnoviti i zimsko pranje za desetu obljetnicu. Neće biti leda kao nekada, ali i to će se riješiti da se dočara zimski ugođaj, barem snijeg, u čemu će im pomoći gradski vatrogasci, što će biti jednako tako vrlo zanimljivo. Prema njegovim riječima, još uvijek postoji mogućnost da se priredba proširi, a da se uvijek uvrsti i nešto novo.

Stipan Balatinac

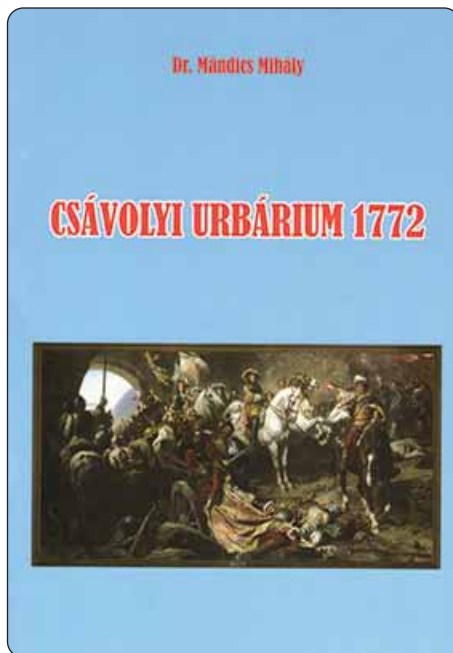
Čavoljski urbar iz 1722. g.

Ovih sam dana – od jednog utemeljitelja zemaljskoga Zavičajnoga pokreta, napose u Bačko-kiškunskoj županiji i svome selu Čavolju – u povodu 55. obljetnice mjesnoga Zavičajnog prijateljskog kruga te 50. obljetnice Seoskog muzeja, u seriji „Čavoljskih lokalnopovijesnih svezaka“, s posvetom, primio 21. objelodanjeno djelo dr. Miše Mandića pod naslovom: „Čavoljski urbarijum 1722.“

Već u Prologu, povodom autorove 85. obljetnice rođenja, u ime pokrovitelja čavoljskog „MOGYI“ Kft.-a, braće Zoltána i Imrea Kenyeres, naglašeno se piše: „Nama – iako smo se drugdje rodili – u ovom promjenljivom svijetu, zahvaljujući velikodušnosti sudbine, Čavolj nam je postao rodnim mjestom, ovdje smo utemeljili privredno poduzeće, danas jedino radno mjesto. Kao predvodnici toga, imamo udio i u pogledu unapređivanja naselja. Mnoge spona nas ovamo vežu. Lokalpatriotizam s pogledom ispravne stvarnosti predstavljamo i potvrđujemo. Osjećamo se kod kuće!“ Hvala Bogu što se u današnjoj lobirajućoj, utrkivajućoj gospodarskoj stvarnosti nađu i takve privredne mecene koje ne žale materijalno podržavati objavljivanje ne samo za narečeni lokalitet znatno nego i za cijelo naše društvo korisno znanstveno-povijesno izdanje.

Ali krenimo dalje. Napomenimo samo neke najvažnije naslove i podnaslove Mandićeva najnovijega djela kao što su ulomci iz Enciklopedije sela Čavolja; Osnutak i Urbarijum Čavolja nakon Osmanlijskog carstva; Ponovno naseljavanje današnjega sela; Urbarsko sređivanje i čavoljsko ugovorno kmetstvo za vrijeme Marije Terezije; Kmetstva opterećenja; Život seljaštva; Veleposjednik Čavolja je kalačka nadbiskupija; Što li su to u 9 točaka pitali od kmetova?; Sudbinski preokret naselja; Prvi Urbarij Čavoljskog naselja 1772; Društvena uloga vinogardarske i vinske kulture; Uloga seoskog „birova“; Kmetstvo gazdovanje i proizvodnja robe; O plemstvu; O popisu bačkih plemskih obitelji; O čavoljskim plemskim obiteljima; O državnom popisu iz 1828. godine; O 1847/48 te 1848/49-te čavoljskoj poreznoj uplati; Sažetak na hrvatskom i njemačkom jeziku; O autoru te Epilog.

U Sažetku autor Mišo Mandić upotpunjuje svoju dosadašnju znanstveno-povijesnu zavičajnu građu (na zadnjoj omotnici naznačeno dvadesetak naslova) opisujući

napučivanje rodnoga mjesta, povlačeći to u razdoblje Turskoga Carstva iz 1687. g., kada se odbjeglo slavensko stanovništvo vraćalo u oteta prebivališta, milim korijenima. Tu se nalaze i bunjevački Hrvati. Naime Čavolj – kao nenastanjena pustara – pripadala je Baji. Tvrdi se da je zakupnik na taj prostor svojevoljno naselio bunjevačko, katoličko pučanstvo jamčeći povoljne životne uvjete.

Spomenuti prostor od 1730. g., nakon niz parnica, pripada vlasništvu Kalačke biskupije. Bunjevci su podigli 26 kuća s 260 stanovnika. Poslije selo nastanjuju Mađari i Nijemci. Istraživačko djelovanje spomenutog autora vodi čitatelja sve do 1848. g., do oslobođenja kmetstva. „Autor vjerodostojno prikazuje ondašnje prilike i okolnosti živovanja svojeg rodnog sela i domovine, čineći pritom dostupni uvid u minulu prošlost kako bi se i na taj način odužio svojim sunarodnjacima i odao im počtu“ – kaže se na koncu Sažetka.

U Epilogu Mišo Mandić čitatelju poručuje: „Dobro čitanje i produblivanje u našu prošlost želim...“, u nadi, da kada me već ne bude bilo, i tada će živjeti ono, za šta sam živio, što sam predstavljao.“ Pored navedenih, spomenuti je vrijedno da izdanje obiluje mnoštvom – lokalitetnih, okolišnih, županijskih te 18. stoljećnih bunjevačko-seobnih, zemljovidnih karata – mapa – grbova – ilustracija, pismenih dokumenata, dok zadnja, omotna stranica sadrži naslove dosadašnjih autorovih dvadesetak izdanja.

Marko Dekić

Trenutak za pjesmu

Zvonko Bogdan

Ova pisma refren nema

Obzirem se oko sebe,
vidim da mi nešto fali,
želim stalno prošlost dotaći.

Lutam dokle oči vide,
tražim salaš moga dide,
a znam da ga neću pronaći.

Izmiču mi sve starine,
lipe riči iz davnine,
sve to ima neki čudan put.

Sirotinja tiho plače
u budžaku svog života
i moli se Bogu uzalud.

Ova pisma refren nema,
misli su se razastrle svud,
u duši mi tuga spava,
a da krenem, nemam više kud.

Ova pisma refren nema,
misli su se razastrle svud,
u srcu mi tuga drima,
a da krenem, nemam više kud.

Porušiše sve salaše
i dudove krajputaše,
što su našu dušu imali.

Prodadoše sve mijane,
zatvoriše sve bircuze,
di su naši stari svračali.

Konji ržu ko i prije
i psi laju isto tako
ko da neki salaš čuvaju.

Tamburaši muku muče
da se u kafanu vrate
i da opet tijo sviraju.

Ova pisma refren nema,
misli su se razastrle svud,
u duši mi tuga spava,
a da krenem, nemam više kud.

Ova pisma refren nema,
misli su se razastrle svud,
dručkije se danas živi,
a da krenem, nemam više kud.

HKD Veseli Gradišćanci iz Unde i 48. Đakovački vezovi

Hrvatsko kulturno društvo Veseli Gradišćanci iz Unde je sudjelovalo na folklornom festivalu 48. Đakovački vezovi. Undanci su već dobili poziv u aprilu, kad su svečevali 40. godišnjicu postojanja društva. Pozivač nam je bio Tomislav Vukić, predsjednik SA KUD-a grada Đakova i predsjednik KUD-a Šokadija iz Budrova.

Putovali smo 5. junijsa, u subotu, našim prijateljem u Budrovec, kade su nas primili naši domačini. Navečer smo nastupili u 21 uri u đakovačkom Strossmayerovom parku med mnogimi gostujućimi skupinama i pred većsto ljudi ki su bili oduševljeni kad su vidili naš program. Nedilju jutro u 8 uri smo bili već opravni u narodni nošnja jer je počela svetačna povorka. 65 folklornih grup je sudjelovalo i pišaćilo na ulica Đakova, od Maloga parka do Strossmayerovoga parka, a dodatno još svatovske zaprege i jačkari. Veseli Gradišćanci su bili u undanski nošnja i dičkari su primili lagav, a divičice su nosile na glavi floše s vinom, a u ruka su imale naše svadbene kolače, kuglofe i vrtanje. Pred katedralom

Vršendani gostovali u Dražu

Velečasni István Bukovics (u sredini) u krugu vjernika Mađara iz Draža te Vršenđana

Na poziv draške mađarske zajednice, vršendski Hrvati u povodu blagdana Presvetog Srca Isusova boravili su u spomenutom naselju. Naime ovoga dana tamošnja mađarska zajednica (koja u Općini Draž broji 25% sveukupnoga stanovništva) slavi proštenje, što je ujedno i hodočašće Mađara iz baranjskog trokuta. U mađarskoj crkvi Presvetog Srca Isusova svetu misu predvodili su naš župnik István Bukovics i Grga Beer, bivši sajčanski župnik, danas biskupski vikar za vjernike Mađare i župnik u Batini. Svetu je misu pjevao Pjevački zbor Orašje, ovoga puta na mađarskom jeziku. Nazočne je pred svetu misu pozdravio draški župnik, velečasni Josip Kuzmić, koji će 25. listopada služiti misu na hrvatskom jeziku u Vršendi. Nakon mise ispred crkve nas je čekao mali prijam i druženje, nakon čega smo se spustili u selo, gdje su nas u Domu Mađara ugostili domačini. Prije negoli smo krenuli kući, još smo se malo družili u podrumu Stipe Golubova.

*Marijana Balatinac
Foto: Dora Balatinac*

su mogli pokazati kratak program iz našega Undanskoga veselja i darovali smo vino i vrtanje đakovačkom gradonačelniku Zoranu Vinkoviću i mons. nadbiskupu Đuri Hraniću. Za mimo-

hodom smo imali još jedan nastup na Međunarodnoj smotri folkloru. Grupa je imala još mogućnost da se razgleda na narodnom sajmu i da si kupujemo slavonske relikvije za uspomenu. Zajedničkim objedom s domačini se je završila naša dvodnevna turneja u Đakovi. Zbogomdavanje je ovput išlo lako, kad dobro znamo da u septembru se opet vidimo s našimi prijatelji u Gradišću.

Štefan Kolosar

Martinački hodočasnici, njih šesnaestero, 13. srpnja 2014. godine hodočastili su k santovačkoj Vodici. Ovom fotografijom, kaže za Hrvatski glasnik Kristina Keresteš, žele zahvaliti ujni Evi Mandić-Tomašev i njezinoj obitelji na gostoprimstvu i ljubaznosti. Ona ih je upoznala sa santovačkim svetištem, sakralnim objektima u Santovu te im govorila o kipu Majke Božje pri santovačkoj Vodici, jednom od najvećih Marijinih kipova u svijetu

Predizborne pripreme na jesenske izbore

U Croaticinoj klupskoj prostoriji 21. siječnja održana je druga po redu skupština Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice na temu nadolazećih jesenskih narodnosnih izbora. Pozivu predsjednice Udruge Eve Išpanović, od stotinjak članova, odazvalo se tridesetak. Na sjednicu je pozvan i voditelj HDS-ova Ureda Jozo Solga. Za raspravu je predloženo donošenje odluke o kandidatima za državnu i za glavnogradsku listu. Budući da su članovi smatrali kako je prerano raspravljati i donijeti odluku o kandidatima, one su odgođene za sljedeću sjednicu. Prema podacima popisa pučanstva 2011. godine, u Budimpešti ima 2 186 pripadnika hrvatske narodnosti. No tko su ti Hrvati, kako ih potaknuti i zašto se ne upisuju na popis narodnosnih birača? Bila su najčešće postavljena manje-više poetska pitanja. U glavnom je gradu teško potaknuti ljude jer su okruzi po broju stanovnika veliki, ljudi se međusobno ne poznaju toliko kao po selima i, nažalost, na priredbama ili sastancima većinom su nazočne iste osobe. Po riječima Jozе Solge, bitno je da nijedna do sada utemeljena Hrvatska samouprava ne prestane s radom. Savjetovao je nazočnima neka razmotre u kojim bi se okruzima mogle još utemeljiti hrvatske samouprave, te dodao kako će najvjerojatnije ovih dana zasjedati predsjedništvo Saveza Hrvata u Mađarskoj te raspravljati i o budućem ustroju Skupštine Hrvatske državne samouprave, a u svezi s kandidaturom za državnu listu neka se još pričekaju. Naglasio je kako je registracija na popis narodnosnih birača neprekidna, i na izborima može glasovati samo onaj tko je upisan u popis. Nakon raspisivanja izbora Savez Hrvata u Mađarskoj, postaviti će liste kandidata za mjesne, županijske i državnu samoupravu, i prijaviti ih kod Nacionalnog izbornog povjerenstva. Skrenuo je pozornost kako je za postavljanje kandidata mjesne narodnosne samouprave potrebno najmanje pet birača upisanih na popis narodnosnih birača. Birač može glasovati u mjestu stalnoga boravka. Izvijestio je nazočne kako se parlamentarni Narodnosni odbor sastao s predsjednikom Nacionalnog izbornog ureda Ilonnom Pálffy te je rečeno kako će Ured u kolovozu objelodaniti brošuru u vezi s jesenskim narodnosnim izborima, te kako će se u javnim glasilima voditi promidžba glede toga. Državna će samouprava putem svojih glasila izvijestiti hrvatske birače. Solga je naglasio neka se za promidžbu pokušaju upotrijebiti kvartovske novine i televizije.

Iduća skupština Udruge Hrvata Budimpešte i njezine okolice bit će sredinom kolovoza i tada će se raspravljati i donijeti odluka o kandidatima za državnu i za glavnogradsku listu.

k. g.

Dan II. okruga

„Prekovic“ na pozornici

Drugoga lipanjskog petka i subote tradicionalno je Dan II. okruga, koji se već godinama organizira u Parku Millenáris. Ove je godine ta dvodnevna manifestacija bila izvanredna, priređena je već 15. put. Naravno, i narodnosti su dobile mjesto u ta dva dana, da se predstave i pokažu stanovnicima okruga da i oni postoje i sudjeluju u radu. Tako je svake godine subota dan narodnosti, koje s malim programom na glavnoj pozornici predstave djelić svoje kulture i običaja, te u gastroulici nude svoja tradicionalna jela.

Hrvatska narodnosna samouprava II. okruga već od početka svoga postojanja sudjeluje na ovoj manifestaciji. Ove su godine odlučili pozvati tukuljski tamburaški sastav Prekovic, koji je u 15 minuta dočarao dio hrvatske glazbene baštine. Voditelji dana s uzbuđenjem su pozvali članove sastava na pozornicu, te su se pomalo i upoznali s hrvatskim glazbalima.

Međutim veći interes čekao je gastroulicu. Već prije 12 sati ljudi su stali u red pred šatorima pojedinih narodnosti, kako bi što prije okusili tradicionalna jela. Hrvatska narodnosna samouprava i ove je godine nudila burek sa sirom, što su naručili iz pekarnе Pavlović. Kao i prethodnih godina, i sada je u rekordnom vremenu nestalo 120 komada bureka. Neki su došli jer su već poznavali taj hrvatski specijalitet, a neki su čak sada upoznali tradicionalno jelo hrvatske narodnosti.

Hrvatska narodnosna samouprava sa zadovoljstvom je završila tu jubilarnu priredbu. Dr. Zsolt Láng, gradonačelnik II. okruga, opet je posjetio i hrvatski šator, gdje je sa zadovoljstvom ustvrdio da se i ove godine nudi burek. U jednom svom intervjuu za Mađarski radio rekao je da njemu najviše godi i najfinije je jelo hrvatske narodnosti, tj. burek.

Bea Letenyei

Kamp hrvatskoga jezika i narodopisa u Budimpešti

Budimpeštanski Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đački dom i ove godine organiziraju kamp hrvatskoga jezika i narodopisa za hrvatsku djecu. Očekuju se učenici 6, 7. i 8. razreda iz svih naših naselja gdje se uči hrvatski jezik, zato da se djeca potkraj ljeta, pred početak nove školske godine, ugodno provedu u Budimpešti, da upoznaju nove prijatelje iz raznih naših krajeva uza zanimljiv hrvatski program tabora. Vrijeme je kampa od 24. kolovoza do 30. kolovoza 2014. Mjesto: HOŠIG, Budimpešta XIV, Kántorné sétány 1–3. Cijena boravka: 5000 Ft. Prijava u pismenom obliku na adresu škole: HOŠIG 1144 Budimpešta, Kántorné sétány 1–3. ili elektronskim putem horvatskola. bp@horvat.sulinet.hu.

Čepreška delegacija na obnovi prijateljstva u Delnica

Tomu jur četrnaest ljet da su čepreški Hrvati prvi put „zabludili“ u Gorskom kotaru i zasuketali na gradska vrata Delnice sa željom uspostavljenja prijateljstva. Ne prezuspjeha, jer 2001. ljeta na međusobnom pohodu i službeno je zapečaćen ugovor o suradnji.

U kaštelu Petra Frankopana Čeprežani s domaćinom (na sredini) Miškom Zagorščakom

Bilo je ovde privatnih i društvenih kontakata, pak i promjene gradonačelnikov, zastupnikov i za petljetnom pazom u ovoj suradnji, Marija Kralj, predsjednica gradske Hrvatske samouprave, je s Árpádom Királyom, novim čepreškim načelnikom, odlučila da će po hrvatskoj pozivnici krenuti na put na obilježavanje grada Delnice. 24. junija, utorak, četveročlana čepreška delegacija (dodatno još s dvimi Hrvatima: Gabrijelom Čenar-Kutrović i Terezom Štefanić-Tóth) je dospila na svetu mašu i na svečanu sjednicu Grada Delnice, kade su brojni zasluženi građani prikazali odličja i priznanja. Na proslavi je i Marija Kralj čestitala gradskom peljačtvu i ukratko predstavila žitak Gradišćanskih Hrvata u svojem Čepregu. Uz ostalo je rekla da im je cilj s ovim putovanjem malo obnoviti ono većljetno povezivanje koje je u zadnje vrime malo pozabljeno, ali što naliže budućnosti, svi se ufaju da će još doživiti lipe trenutke zajedništva. Tako je veljek tumačila i molbu čepreškoga načelnika, ki je pozvao zastupnike grada Delnice na svetačnost Čeprega, povodom 20. jubileja grada, ka će se održati dođuće ljeta. Novi gradonačelnik Ivica Knežević s radošću je primio poziv i oduševljeno je pratio čeprešku delegaciju na ostali programi. Pri hitanju vijenca na krov najstarije hiže još neudane divojke su predvidile kad će doći ura udaje, a uvečer pri naticanju u kuhanju naši Hrvati su mogli kušati i odlične delničke specijalitete. Iako je drugi dan godina prala ulice, izložbu u kaštelu Petra Zrinskoga, u samo deset kilometarova udaljenom mjestu Brodu na Kupi, svakako je bilo vridno pogledati. Rastanak od domaćinova i ovput nije bio lak, ali teške trenutke je ublažilo čvrsto vjerovanje da na sljedeći sastanak nigdor neće morati pet ljet dugo čekati!

Tiho

Blagoslovljen obnovljeni Kapovićeve križ na Undi

PUTNIK

*Ov kamen svidoci to
da kakove žrtve je potrebovala
naša siromaška domovina.*

*Poklekni i moli
Hvaljen budi Jezuš Kristuš
(Odlomak ugarskoga natpisa na pilju)*

U juniju 1914. ljeta je Franjo Ferdinand, austro-ugarski prestolonasljednik, ubijen u atentatu u Sarajevu. Za misedan kasnije zaplanuo je boj med Bečom i Srbijom, u kojega se je vrijeda zapleo cijeli svit (Europa, Balkan, Rusija, Japan i Amerika), s poznatimi kolonizatorskimi uzroki. Svi su mislili da će boj biti kratak i do jeseni završen. Kako znamo, trajao je četira ljeta dugo, zgubili smo 9,5 milijuni vojnikova, prik 10 milijuni civilnih žrtava i oko 20 milijuni naranjenih ljudi se je vratilo iz boja domon.

„Undanci su 153 zgubili svoj žitak u boju, med njimi Ernő/Ernest Kapović ki se je borio u 76. pišačkoj pukovnji.

A gdo je on bio, ča sam doznao od

njega? – je informirao nazočne Feri Farkaš, o svojem istraživanju na Duhovski pandiljak pred blagoslavljanjem kipa. – Iz hištva Pavla Kapovića (1851–1916) i Magdalene Balogh (1856–1931) narodilo se je kot petero dite. Katarina, Elizabeta, Antonija, Ivan i kao najmladji Ernest Kapović (1896–1917). Iz spomenute 76. pišačke pukovnije premješćen je kasnije u 89. pišački puk, kade je u 5. roju kao počasni vodnik služio sve do svoje smrti. U okolini Tarnopola (Ukrajina) kod naselja Iwaczówa Dolny 21. oktobra ga je ulovila herojska smrt. Drugi dan u vrtu seoskoga kaštela u selu Plotycz je pokopan. Spomenik mu je majka dala postaviti, jer otac onda već nije živio, kod raskrižja fileške i undanske ceste. 1956. ljeta iz bližnje graničarske kasarne katani su se večkrat tako „trenirali“ da su pilje kraj ceste ciljali i striljali. Tako je i ov trnjem krunjeni Kristušov kip nastao prez glave ter imao je nadalje manje-veće rane. Kroz ljeta je i s mahovinom debelo pokrt nastao. U ovakovom stanju je počeo pred dvimi ljeti popravljati, krocati, čistiti križ undanski branitelj križev i piljov, hobi-restaurator Feri Farkaš, inženjer u mirovini. „Bez pomoći ali ne bi mogao zagotoviti ovo djelo“ – je rekao i zahvalio je svim ljudem ki su mu bili na bilo koji način na pomoć u ovom poslu. Riči hvale je rekao farniku Štefanu Dumoviću, ki je trnjem krunjenu Kristušovu glavu dao načinjiti. Novčano podupiranje su ponudili Horst Maria Doppler, Mayrus Wilfried, László Gosztom i Péter Szabó, a dobrovoljnim djelom su bili na pomoć Ferenc Dömötör, Gábor Jákl, Kalman Farkaš, Mihály Kiss, György Gosztom, János Unger i Károly Varga. Na svečevanje 9. junija, u petak, je došlo oko trideset Undanceva na otpodnevnu vičernju k obnovljenomu pilju. Po izlaganju Ferija Farkaša, farnik Štefan Dumović blagoslovio je obnovljeni križ i zahvalio Feriju Farkašu za povijesno istraživanje i za fizičko djelovanje i na dosadašnjim restauracijama. U ime Undanske vjerske stolice darovao mu je svitski hodočasni album. Načelnik sela Franjo Guzmić je isto tako zahvalio njegovu trud.

Ljudi su se još dugo razgovarali uz kapljicu vina u prelipoj okolini obnovljenoga Kapovićevega pilja. Željimo putnikom i pišačem ke put pred kipom pelja da stanu na minutu, da počinu i ako im je želja da molu za miran žitak človičanstva.

Marija Fülöp Huljev

Na obali Drave - Tomašín

Drava teče ispod tomašinskih vrtova, a neke su kuće na samoj obali prelijepe rijeke. Ako sa šestice u Daranju skrenete prema Harkanju, koji je udaljen šezdesetak kilometara, nakon tri kilometra nastavljate desno malim i uskim asfaltiranim šumskim putem kroz idiličan krajolik, prekrasnu podravsku šumu ravno do Tomašina smještenog na mađarsko-hrvatskoj granici. Idilična priroda i prekrasni krajolik očaravaju vas dok se automobilom polako približavate cilju, Omladinskom središtu «Selymes Dorbinscs», u održavanju tomašinske Seoske samouprave, gdje je i ove godine, 5. srpnja, priređen već tradicionalni Dan sela Tomašina. Središte je predano na uporabu 2003. godine. U njegovu je susjedstvu Socijalni dom Drávakastély sa 150-ak štíćenika, koji zapošljava do 60-ak djelatnika, od kojih su mnogi upravo Tomašinci. Selce s četiristotinjak duša, s velikim postotkom umirovljenika, zgradom katoličke crkve koja vapi za obnovom, Seoskom kućom, knjižnicom, Osmatračkom središnjicom Nacionalnog parka Dunav-Drava, koja u ljetnim mjesecima vrvi posjetiteljima... Već davno bez škole i vrtića, djeca odlaze u Daranj, gdje je i tomašinsko bilježništvo, ili dalje do Barče, udaljene petnaestak kilometara. U okruženju rijeke i šuma Tomašín je oaza mira i zelenila. Godine 1483. bio je vlasništvom obitelj Korotnai, potom Mórocz i tako kroz stoljeća mijenjali su se gospodari. Godine 1772. stanovništvo je hrvatsko, a zapisi govore kako je od sredine XIX. stoljeća Tomašín mađarsko selo.

Godine 1960. Tomašín je imao 400 stanovnika, danas ih ima malo više, točno 460, a u taj se broj ubraja i 150 štíćenika Socijalnog doma Drávakastély.

Dragica Silović Šabac, rođena Potonjanka udana u Tomašín, predsjednica je tomašinske Hrvatske samouprave, utemeljene prvi put 2010. godine. Uz nju su zastupnici Gabriella Fejsze Nagy, Silvija Silović Hamarić i Tibor Gorjanac. Po posljednjem popisu pučanstva 46 osoba izjasnilo se kako su hrvatske narodnosti. Suradnja s mjesnom samoupravom i bilježništvom u Daranju na zajednoj je razini.

Ne predaju se Tomašinci. Od 2010. godine selo vodi načelnik Jozo Šabac koji kaže kako su kroz program START uspjeli unaprijediti nivo života za dobar dio svojih mještana. Samouprava je u vlasništvu 4,3 hektara kupljenih od županijske samouprave. Očistili su teren i učinili ga pogodnim za povrtlarstvo u kojem danas zapošljavaju desetak osoba. Uzgajaju krumpir, papriku, kukuruz, rajčicu, grah, krastavce, povrće svih vrsta... Prinose prodaju u selu, u obližnjoj socijalnoj središnjici, daranjskoj školi, bave se i uzgojem životinja, uglavnom svinja... U selu je mala stopa nezaposlenosti, svega 2-3%, većina stanovništva radi u šumarstvu, građevinskoj industriji ili u obližnjim naseljima. U kulturnom programu ovogodišnjeg Dana sela, na koji nas je odvela dvojezična pozivnica, nastupili su: tomašinska plesna skupina Flamingo, barčanski orkestar, štíćenici Socijalnog doma Drávakastély, Mária Bogdán, štíćenik spomenutoga Doma, pjevala je Katalin Bútor, nastupili su KUD-ovi Podravina iz Barče i Drava iz Lukovišća, plesači Udruge daranjskih umirovljenika...

U ranim jutarnjim satima upriličeno je otvaranje Dana sela

U malom nogometu pobijedila je tomašinska momčad

Zoltan Solga u ime ekipe martinačkih kuhara preuzima pehar i diplomu za osvojeno prvo mjesto

Blaško Šimara od tomašinskog načelnika Jozę Šapca preuzima kup za osvojeno prvo mjesto malonogometnog turnira

Tomašina, s ogleđanjima na malonogometnom turniru kojem je sudjelovalo pet momčadi: Tomašín I, Tomašín II, Dombol, Martinci i Daranj. Usporedno se odvijalo natjecanje u kuhanju, «Langošijada», te razni programi za najmlađe.

Najbolja malonogometna momčad bila je Tomašín I, koju je predvodio 23-godišnji Blaško Šimara, napadač martinačkoga Nogometnog kluba Zrinski, koji već drugu godinu zaredom jača malonogometnu momčad sela Tomašina na Danu sela. Tomašín je u završnici svladao Daranj s 1 : 0. Kako kaže Blaško, i ove je godine društvo bilo dobro i on je svoju momčad odveo do pobjede. Drugi su bili daranjski nogometaši, a treće mjesto pripalo je Dombolu. Za najboljeg vratara proglašen je Maté Tóth iz pobjedničke tomašinske momčadi, a najboljim strijelcem turnira proglašen je Levente Varga iz Novoga Sela, koji je jačao podravsku momčad. Natjecanju u kuhanju sudjelovalo je devet družina. Prvo mjesto pripalo je martinačkoj družini, u čije je ime zahvalnicu i kup preuzeo Zoltan Solga, drugi su bili kuhari iz Tomašina, a treća je bila družina pod imenom Podravina. Od 21 sata priređen je bal na otvorenome uza sastav «Ideal». Dan je organizirala tomašinska Seoska samouprava uz potporu tamošnje Hrvatske i Romske samouprave, Hrvatske samouprave Šomođske županije, Zajednice podravskih Hrvata, Saveza Hrvata u Mađarskoj, Saveza Leader...

Mala stranica

Dan pobjede i hrvatskih branitelja

Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja slavi se u Hrvatskoj 5. kolovoza svake godine kao spomen na pobjedu u Domovinskom ratu. Tog nadnevkva 1995. godine Hrvatska je vojska oslobodila zaposjednuti grad Knin u vojno-redarstvenoj operaciji Oluja. Tom je operacijom u hrvatski ustavno-pravni poredak vraćeno cijelo zauzeto područje, osim istočne Slavonije. Oluja je uz Bljesak bila ključna akcija koja je dovela do kraja Domovinskog rata. U operaciji je oslobođeno 10 400 četvornih kilometara ili 18,4 posto ukupne površine Hrvatske. Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja vrijeme je sjećanja na dane borbe za slobodu, neovisnost i demokraciju Hrvatske.

Razglednica iz Hrvatske

Kornati

Koliko je dana u godini, toliko je kornatskih otoka, kaže narodna izreka, no nema ih toliko, ali Kornati su najrazvedenija otočna skupina europskoga Sredozemlja. Na prostoru otprilike 300 km² rasulo se morem 140 otoka, otočića i hridi. Svi su otoci svrstani uglavnom u četiri niza izrazito dinarskoga smjera pružanja, ime su dobili prema najvećem otoku Kornatu. Godine 1980. donesen je Zakon o proglašenju Kornata nacionalnim parkom. Prema legendi, Kornati su nastali iz pregršti bijelih stijena što su Bogu preostale nakon stvaranja svijeta, te ih je bacio u more.

Vic tjedna

Fejsbuk

Razgovaraju dvije bake:
 – Udaje mi se unuka, ako Bog da.
 – Ah, lijepo, odakle je mladić?
 – Iz Fejsbuka, ne znam ja gdje je to, ali tako mi ona reče.

facebook

Književni kutak

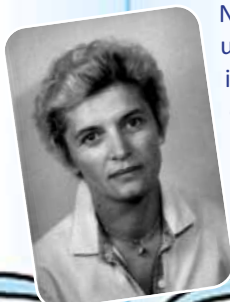
Ljubica Balog

TRATINČICA

Jutros su tratinčice
 u rosi
 umile lice.

Počešljale latice
 leptirom.

Zelen-haljine
 pustile širom.
 Noge u zemlju
 ukopale
 i Suncu se
 dopale.

Mnoštvo vjernika na hrvatskom hodočašću u Komaru

Više stotina vjernika okupilo se iz raznih krajeva Mađarske i Međimurja 13. srpnja na hrvatsko hodočašće u Komar, na omiljeno marijansko svetište blizu Kaniže. Vrijedan je bio poticaj kaniške Hrvatske samouprave i Imrea Szücsa, komarskog župnika, kada su se 2002. g. prvi put odlučili za hrvatsko hodočašće, naime otada iz godine u godinu sve više hrvatskih vjernika zatraži od Gospe zagovor radi otkupljenja grijeha.

Keresturski hodočasnici u narodnoj nošnji

Ovogodišnje, trinaesto, hrvatsko hodočašće palo je na nedjelju, pa je crkva bila prepuna. Nekoliko vjernika krenulo je pješice od svoga mjesta pridonoseći tako žrtvu, usput moleći se za ozdravljenje člana obitelji, rođaka ili prijatelja. Pomurske Hrvate obučene u narodnu nošnju sa svetim križem te Gospinim kipom, zastavama svojega mjesta u ophodnji do vrha komarskoga brda vodili su keresturski Zrinski kadeti. Cijelim su se putem pjevale hrvatske marijanske duhovne pjesme koje članovi hrvatskih pomurskih zborova tijekom godine uvježbavaju sa svojim voditeljima. Misno slavlje na hrvatskom jeziku predvodili su velečasni Antun Štefan, nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj, Antun Hobljaj, dekan donjomeđimurskog dekanata iz Preloga, i mjesni župnik Imre Szücs. Otac Antun pozdravio je sve vjernike i pozvao ih da se učvrste u svojoj vjeri, da čuvaju svoju hrvatsku materinsku riječ i da žive životom katolika voleći jedni druge. Okupljenima se obratio s riječima: „Ne smije se odustati od ljubavi prema životu, odnosno od želje da budemo pravi, da budemo sretni, ma kako nam se sve to ponekad činilo besmisleno i beskorisno, preteško. Bog je na našoj strani. Sada je vrijeme sijanja, okapanja i zalijevanja. Vrijeme rasta. Ali doći će i vrijeme žetve i ubiranja plodova. I našoj radosti neće biti kraja.“ Vjernicima i pristiglim gostima obratio se mjesni župnik Imre Szücs na hrvatskome jeziku, što je nagrađeno velikim pljeskom. Zahvalio je pomurskim Hrvatima što čuvaju svoju materinsku riječ i vjeru, da iz godine u godinu neumorno organiziraju hrvatsko hodočašće, pa sada već i Križni put u Komaru. Vrijedno je spomenuti da je komarski župnik ove godine pohađao tečaj hrvatskoga jezika kako bi ubuduće mogao lakše sudjelovati na hrvatskim misama, te se bolje povezati s hrvatskim vjernicima. Uzvišenosti hrvatskog hodočašća pridonio je i Mješoviti pjevački zbor preloške Župe Sv. Jakova.

Marija Vargović, predsjednica kaniške Hrvatske samouprave, sa zadovoljstvom je promatrala mnoštvo okupljenih. Ona smatra da se trud isplatio, a osim toga velik broj vjernika je i dokaz da

pomurski Hrvati trebaju bogoslužje na svome jeziku.

Komarska je crkva je uvijek bila istaknuto zadunavsko proštenišće za pomurske Hrvate, jednako kao i crkva u Mariji Bistrici. Stariji vjernici još pamte kako su sa svojim roditeljima na konjskim zapregama vozili se na ta hodočastilišta. Komarska je crkva u potpunosti izgrađena 1778. g., dovršio ju je grof Lajos Batthyány, koji je odredio da se mise po potrebi održavaju na tri jezika (na mađarskom, hrvatskom i njemačkom) jer su u okolici Kaniže tada živjela tri naroda. Osim Gospine slike s djetetom, znamenitost je crkve i križ izrađen od korijenja one lipe gdje je pronađena Marijina slika. U komarskoj se crkvi nalaze i moći Svetog Feliksa i grofa doktora (liječnika siromašnih) Lászla Batthyány-Strattmanna, koga je papa Ivan Pavao II. proglasio blaženim. Vjernici na tome mjestu mogu tražiti pomoć od Gospe, Svetog Feliksa i Blaženog Strattmanna.

beta

XIV. Festival gibanice u Serdahelu

Ovogodišnji Festival prirđuje se 9. kolovoza 2014. (subota). Dan počinje ranojutarnjim ribičkim natjecanjem, a nastavlja se nogometnim kupom momčadi pojedinih ulica. U 10 sati je otvaranje Festivala gibanice, (prodaja svježih gibanica na mjestu – ulica gibanica). Festival će otvoriti Peter Cseresnyes, parlamentarni zastupnik, kaniški gradonačelnik, i Stjepan Tišler, načelnik Serdahela, uz nastup Alexa Kozme, učenika mjesne osnovne škole. U 14 sati je svečana predaja obnovljenog dijela Fedakove kurije (kuhinja, restoran) uz pozdravni govor: Sandre Herman, dožupanice Međimurske županije. Slijedi prigodni program u kojem sudjeluju: Puhački Orkestar iz Donje Dubrave i Mažoretkinje iz Goričana.

Dan se nastavlja folklornim programom na velikoj pozornici pod šatorom

Nastupaju: Plesači kaniške Plesne škole Swans, Učenici serdahelske osnovne škole, Serdahelski KUD Mura, Plesna skupina KUD-a «Sumarton», Pjevački zbor KUD-a «Sumarton», Tamburaški sastav Sumartonski lepi dečki, i gosti iz Hrvatske: Plesna skupina goričanskoga KUD-a te Kaniška Plesna skupina Zalagyöngye Nakon program je svečano proglašenje rezultata natjecanja u pečenju gibanice. Od 19.30 do 21.00 je **Koncert Bojana Jambrošića i njegova sastava, u 21 sat je vatromet a u 21. 30 zabava s Freya Bandom.** Popratni programi dana : jahanje na poniju, električni auti, tobogan, slikanje lica i hena, nizanje biserja; Obrti: lončarstvo, drvorezbarstvo. Druge usluge: sladoled, kokice, slatkiši, ulica gibanice, vinske kuće, izvrsna jela.

I. Državni tabor hrvatskoga jezika i kulture 15-22. lipnja 2014.

PUT DO PAGA

Jučerašnji dan bio je prilično naporan. Naime ...

U zoru, umorni i pospani, okupljali smo se na parkiralištu naše škole. U 5.45 krenuli smo na dugačak put. Na početku smo još bili u tišini, ali što smo se više približavali Pagu, buka je bivala sve veća. Nakon brzog odmora djeca su počela vaditi objede. Poslije 10 sati puta napokon smo stigli u Zavičaj. Kada smo stigli, zauzeli smo sobe i odmah izašli na plažu. Osim 2-3 čovjeka svi su se kupali. Na početku je bilo dobro vrijeme, ali poslije je počeo puhati vjetar i otišlo je sunce. Zbog lošeg vremena brzo smo napustile plažu. Do večere smo imali slobodno vrijeme. Nakon večere trebali smo biti u sobama. To su svi iskoristili na različit način. Nažalost, došlo je vrijeme kada su nas poslali u postelju. I time se završio dan.

Tena Šindik i Dorottya Sinkó, 6. r.

DRUGI DAN NA PAGU

Danas je ponedjeljak. Drugi dan na Pagu. Budili smo se oko 8 sati. U 8.30 smo išli na doručak. Jeli smo kruh s džemom i pili čaj. Nakon doručka smo išli pospremiti sobe. U 9 sati došli su pečuški učenici pogledati kakav smo red napravili u sobi. Dobili smo 9 bodova. U 10 sati svaki je budimpeštanski i pečuški učenik otišao u blagovaonicu poslušati voditeljicu logora. Govorila je o kućnom redu i o programima. Nakon otvorenja Tabora, po skupinama smo počeli učiti. Učili smo dva puta 45 minuta s odmorom od 15 minuta. U 12 sati pečuški su učenici imali objed, a za pola sata i mi smo išli objedovati. Objed je bio meso s pomfritom. Imali smo sat vremena stanke (pauze, a zatim smo išli na plažu. Nažalost, nismo se mogli kupati jer je bilo jako hladno, ali šetali smo se i družili s ostalima. Oko 4 sata smo došli u Zavičaj i imali slo-

bodno vrijeme do 18.30. Dotle smo mogli gledati film ili napraviti neki kreativni poklon za roditelje. Poslije smo imali večeru u 18.30 sati. Zatim smo imali slobodno vrijeme, pa u 20 sati disko u blagovaonici. Pjevali smo i plesali. Bilo je dobro, ali, nažalost, trajalo je samo do 10 sati. Zatim smo morali ići na spavanje.

Cintija Parádi, Deniza Dancs

ZADAR

Stanovnici Zadra, po veličini drugoga grada u Dalmaciji, smatraju da je upravo na njihovoj rivi najljepši zalazak sunca na svijetu. Na ovom se mjestu danas nalazi posebno zanimljiv i za zabavu puka vrlo sadržajan i dojmljiv sklop instalacija Morske orgulje i Pozdrav suncu. Zadar i njegova okolica pripadaju gospodarski najdinamičnijim dijelovima Hrvatske.

Među brojnim zadarskim crkvama osobito mjesto ima crkva Svetog Donata iz 9. stoljeća, jedinstvenoga kružnog oblika, svojevrsan zaštitni znak grada Zadra i neizostavan dio njegove vizije. Tu su i romantička bazilika Svetog Krševana iz 12. stoljeća, katedrala Svete Stošije iz 12-13. stoljeća i crkva Svetog Šimuna iz 5.-18. stoljeća. Prema velikomu hrvatskom književniku Miroslavu Krležu, „Zlato i srebro Zadra“ ističe se mnogobrojnim umjetničkim djelima od zlata i dragog kamenja. U Zadru je smješten Muzej antičkog stakla koji se ističe jedinstvenom zbirkom i postavom. Budući da je Zadar u ranom srednjem vijeku bio središte bizantske Dalmacije, ulogu glavnoga crkvenog središta hrvatskoga kraljevstva oko njega imao je grad Nin. Na brežuljku pokraj Nina nalazi se još jedan biser hrvatske srednjovjekovne umjetnosti, romantička crkva Svetog Nikole.

*Marko Ronta, Dijana Terzić,
Dalija Terzić 6. r.*

Svi u Kiseg na obranu!

Šandor Petković kot Nikola Jurišić na slici Marije Fülöp-Huljev

Jurišićev duh se vraća od ovoga vikenda u gradišćanski varoš Kiseg i tijekom augustuša jur osmi put će se spektakularno svečevati slavna obrana suprot Turkov. Organizatori u seriji programov «Polumisec i puni misec» i ovput obećavaju atraktivne, sadržajne i zanimljive programe, u kom s velikim elanom sudjeluje i hrvatska zajednica dotičnoga grada. 2. augustuša, u subotu, uvečer u 18.30 uri se začme napad na Jurišićevu tvrđavu, 16. augustuša, u subotu, na festivalu će se najti i pokazati publiku svoje znanje trbušne plesačice, a 29. i 30. augustuša s opernom premijerom se zatvara cjelomisečna svetačnost u čast slavne pobjede iz turskih vrimen. Zvana toga Kiseg će ove naredne dane postati i mjesto povorke u povijesni prateži, karakteristične će biti bitke na ulici, naticat će se najavljeniki u sto fele šikanosti. Još su najavljene modne revije, predstavljanje oružjev, izložbe, koncerti, predstavljanje se folklorne grupe i druge tančene varijacije, sajam, ulična zabava, samo je tribi izabrati, kuda i kamo će gdo dospiti. Na koncu bogate ponude ne-kate izostaviti ni «Operu Opsade – Kiseg 1532» ka će uz povijesnu nit obraditi i ljubavnu temu.

MOHAČ – U organizaciji Čitaonice mohačkih Šokaca, već po tradiciji, prve kolovoške subote – ove godine 2. kolovoza – priređuje se 21. grahijada, hrvatski kulturni i gastronomski susret. Priredba u Táncsicsevoj ulici na prostoru ispred Čitaonice počinje u 15 sati pozdravnim riječima i svečanim otvorenjem, a domaći grah kuhat će se u zemljanim loncima. Osim toga bit će i kulturnih sadržaja, a predstaviti će se i narodni obrtnici. Očekuje se 300 sudionika, a grah bi se mogao kuhati u čak 1 100 zemljanih lonaca. Druženje završava sa Šokačkim balom.

SERDAHEL – Poznata Fedakova kurija ove će se godine obogatiti kuhinjom i malim restoranom. Zgrada je obnovljena u tri faze: u prvoj fazi obnovljeni su vanjski dio i unutrašnji dio prizemlja, u drugoj u potkrovlju je uređeno deset dvoposteljnih soba za turistički smještaj, a ove godine u podrumu zgrade bit će obnovljena prostorija za kuhinju i za mali restoran. Za obnovu su dobivena sredstva preko Leader-programa, ukupno 24,5 milijuna forinta s PDV-om. Za uređaje kuhinje mjesna samouprava nadalje traži mogućnosti za natječaj.

IZBORI

Predsjednikovo priopćenje o raspisivanju izbora za samouprave 2014. g.

Samouprave naših naselja, gradova i županija jesu prijekopotrebni stupovi suvremene demokracije. Samoupravno načelo takva je ustavna vrijednost koja se temelji na slobodnom izrazu volje pripadnika mjesne zajednice. Poradi toga važno je da na jesenskim izborima građani u sve većem broju uključe u tijek sudbine svoje zajednice. Izričito je važno da za provedbu izbora budu osigurani svi ustavni uvjeti.

Odluka Ustavnoga suda 21. srpnja 2014. godine proizvela je jednoznačnu i jasnu okolnost i glede pravnog reguliranja samoupravnih izbora. Nakon odluke Ustavnoga suda ne postoji ustavna dvojba koja bi utjecala na pravovaljanu provedbu i raspisivanje samoupravnih izbora 2014. godine.

S time da je odluka Ustavnoga suda u ponedjeljak stavila točku na sva sporna pitanja koja utječu na reguliranje izbora, uklonjene su sve prepreke za njihovo raspisivanje. Stoga – koristeći svoje predsjedničko pravo – današnjom predsjedničkom odlukom raspisujem samoupravne izbore za 12. listopada 2014. godine.

János Áder
predsjednik Mađarske

Dan Santovaca

Gdje god živio – ako si rođen i odgojen ovdje – ovamo pripadaš dovijeka

U glavnoj organizaciji santovačke „Čajane“ (Teaház), odnosno vlasnika i poduzetnika Gabora Varge, 16–17. kolovoza u Santovu se organizira Dan Santovaca – susret čuvenih santovačkih osoba: umjetnika, glazbenika, književnika i znanstvenika, koji su svojim životom i djelom zadužili svoje suseljanje, te pridonijeli dobrom glasu svoga rodnog sela. Susret se priređuje pod krilaticom „Gdjegod živio – ako si rođen i odgojen ovdje – ovamo pripadaš dovijeka“.

Dan Santovaca počinje 16. kolovoza u zgradi Hrvatske škole, s početkom u 15 sati otvorenjem prigodne izložbe u spomen glasovitog nogometaša Floriána Alberta, petbojca Živka Đurića (Villányi), te skladatelja i sakupljača glazbene tradicije Južnih Slavena Tihomira Vujičića, podrijetlom vezanog za Santovo. U suorganizaciji Hrvatske samouprave bit će postavljena dvojezična izložba dr. Đure Šarošca „Tisućustogodišnje veze Hrvata i Mađara“, a izložiti će se i knjige književnika Stipana Blažetina, Marka Dekića, znanstvenika i istraživača naše prošlosti Živka Mandića i drugih. Od 20 sati okupljene očekuju nostalgični tulum i koncerti nekadašnjih i sadašnjih santovačkih glazbenika, koji će, bude li nevremena, održati u nedjelju, 17. kolovoza. Izložbe će biti otvorene do 17. kolovoza do 18 sati.